

Jaka jest odpowiedzialność dłużnika

Gabriela Izworska, starszy [prawnik Kraków](#), Rödl & Partner

Dłużnik będący osobą fizyczną ponosi solidarną odpowiedzialność na podstawie k.s.h., jeżeli wierzyciel wytoczy przeciwko niemu powództwo w okresie biegu terminu określonego w tym przepisie.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 lutego 2017 r., III CZP 113/16.

Sąd rejonowy 12 czerwca 2015 r. zasądził od pozwanego P. W. na rzecz strony powodowej 70.174,06 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za wykonane przez powoda na rzecz pozwanego usługi ochrony mienia. W uzasadnieniu sąd powołał się na art. 58413 Kodeksu spółek handlowych. Zgodnie z tym przepisem, przedsiębiorca będący osobą fizyczną (przedsiębiorca przekształcany), po przekształceniu w jednoosobową spółkę kapitałową (spółkę przekształconą), odpowiada solidarnie z tą spółką za zobowiązania przedsiębiorcy przekształcanego. Odpowiedzialność ta dotyczy zobowiązań związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą powstałych przed przekształceniem i istnieje przez okres trzech lat po dniu przekształcenia.

W stanie faktycznym sprawy przedsiębiorca P. W. przekształcił formę prowadzonej działalności w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością „W.” W rezultacie, 29 marca 2013 r. nastąpiło wykreślenie przedsiębiorcy – osoby fizycznej – z ewidencji działalności gospodarczej. Spółka przekształcona „W” sp. z o.o. została natomiast wpisana do rejestru przedsiębiorców KRS. Sąd rejonowy uznał, że pomimo wykreślenia przedsiębiorcy P.W. z ewidencji działalności gospodarczej na skutek dokonanego przekształcenia, jego odpowiedzialność za zaciągnięte uprzednio zobowiązania uzasadniona jest obowiązywaniem normy art. 58413 k.s.h.

Od wydanego wyroku pozwany P.W. wniósł apelację, w której domagał się zmiany wyroku i oddalenia powództwa. Sąd drugiej instancji powziął wątpliwości odnośnie charakteru trzyletniego terminu określonego w art. 58413 k.s.h. oraz skutku jego upływu w toku postępowania apelacyjnego. W konsekwencji 12 października 2016 r. przedstawił to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy w uchwale z 9 lutego 2017 r. orzekł, że dłużnik będący osobą fizyczną ponosi solidarną odpowiedzialność na podstawie art. 58413 k.s.h., jeżeli wierzyciel wytoczy przeciwko niemu powództwo w okresie biegu terminu określonego w tym przepisie.

KOMENTARZ EKSPERTA

Gabriela Izworska, starszy [prawnik w krakowskim biurze Rödl & Partner](#)

Uregulowana w art. 58413 k.s.h. solidarna odpowiedzialność przedsiębiorcy przekształcanego i spółki przekształconej za zobowiązania tego przedsiębiorcy sprzed przekształcenia służy poszerzeniu kręgu odpowiedzialnych podmiotów w interesie wierzycieli. Regulacja ta ma udaremnić próby wykorzystania przekształcenia w celu wyłączenia osobistej odpowiedzialności przedsiębiorcy za zaciągnięte uprzednio zobowiązania.

Możliwość przekształcenia przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną w jednoosobową spółkę kapitałową została wprowadzona ustawą z 25 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców. Nowe przepisy ułatwiły jednoosobowym przedsiębiorcom zmianę formy prawnej prowadzonej działalności. Do wejścia w życie ww. ustawy jedyną możliwością takiej zmiany było utworzenie nowej spółki i wniesienie do niej aportem prowadzonego przedsiębiorstwa.

Z dniem przekształcenia, tj. z chwilą wpisu spółki przekształconej do rejestru, przekształcany przedsiębiorca uzyskuje status wspólnika lub akcjonariusza w nowo utworzonej jednoosobowej spółce kapitałowej. Konsekwencją przekształcenia jest ponadto przejście na spółkę przekształconą wszystkich praw i obowiązków przedsiębiorcy przekształcanego.

Co istotne, wspólnicy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz akcjonariusze spółki akcyjnej nie odpowiadają własnym majątkiem za zobowiązania tych spółek. Z uwagi zatem na ryzyko wykorzystania transformacji w celu uniknięcia odpowiedzialności wobec dotychczasowych wierzycieli przedsiębiorcy przekształcanego, ustawodawca w art. 58413 k.s.h. wprowadził solidarną odpowiedzialność przedsiębiorcy przekształcanego i spółki przekształconej za zobowiązania przedsiębiorcy przekształcanego związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, powstałe przed dniem przekształcenia, ograniczając ją do trzech lat od dnia przekształcenia. Trzyletni termin jest terminem zawitym prawa materialnego, co oznacza, że po trzech latach odpowiedzialność wspólnika-przedsiębiorcy przekształcanego ustaje. O ile bowiem istnieje możliwość dochodzenia zaspokojenia roszczenia przedawnionego, o tyle po upływie terminu zawitego roszczenie wierzyciela wygasa. Sąd zobowiązany jest uwzględnić upływ terminu z urzędu.

Co więcej, odmiennie niż w przypadku przedawnienia, bieg terminu zawitego nie może zostać przerwany przez czynność strony, w tym również wytoczenie powództwa. W doktrynie zwrócono w związku z tym uwagę na osłabienie ochronnej funkcji art. 58413 k.s.h. Z uwagi na długotrwałość procesów sądowych prawdopodobne jest, że roszczenie wygaśnie zanim wierzyciel zdoła uzyskać zaspokojenie w drodze postępowania egzekucyjnego, mimo wniesienia pozwu (a następnie wniosku o wszczęcie egzekucji) w trzyletnim terminie. Ochrona wierzycieli byłaby zatem pozorna.

Podejmując komentowaną uchwałę Sąd Najwyższy kierował się względami systemowymi oraz funkcjonalnymi. W ocenie Sądu Najwyższego przyznanie prymatu wykładni językowej i uznanie, że po trzech latach od przekształcenia odpowiedzialność ustaje bez względu na chwilę wniesienia pozwu, byłoby nie do pogodzenia z istotą terminów zawitych. Skoro bowiem wierzycielowi nie sposób zarzucić beczynności, nie powinny obciążać go negatywne skutki upływu terminu. Mając na uwadze konieczność uwzględnienia interesów wierzycieli, Sąd Najwyższy zakwalifikował termin z art. 58413 k.s.h. jako termin zawity do dochodzenia roszczeń (termin prekluzji sądowej). Oznacza to, że do pociągnięcia dłużnika do odpowiedzialności na podstawie rzeczowego przepisu wystarczające będzie wytoczenie powództwa przed upływem trzech lat od dnia przekształcenia.

Sąd Najwyższy słusznie zwrócił uwagę, że odmienna wykładnia mogłaby zachęcać dłużników do dokonywania przekształceń formy prowadzonej działalności w spółkę kapitałową, a następnie przedłużania procesów sądowych, w konsekwencji czego dłużnik nie odpowiadałby osobistym majątkiem za zaciągnięte zobowiązania. Taką odpowiedzialność ponosiłaby wprawdzie przekształcona spółka jako następcą prawnym przedsiębiorcy, spółka ta mogłaby jednak nie posiadać majątku wystarczającego do zaspokojenia wierzyciela. ?

Źródło: <http://www.rp.pl/Firma/304279985-Jaka-jest-odpowiedzialnosc-dluznika.html>